සංවර්ධනය ගැන විමසුමක්

කෘෂි සැලසුම් හා අගැයීම් අංශයේ
ප්‍රධාන, ආචාර්ය
ආර්. ඩ්. වනිගරත්න විසිනි

කිරිදිඹය ජනපදයේ නිර්මාණ කටයුතු වසර දශක අඩකටත් වැඩි කාලයක් තිස්සේ කෙරෙමින් පැවැතිනි. මේ පිළිබඳව අදහස් දක්වන එක්සත් ජාතීන්, ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය හා ලෝක ආහාර වැඩ සටහනේ නියෝජිත කණ්ඩායම වාරි ජල සැපයුම මෙලෙස විශාල ලෙස ප්‍රමාදවීමට හේතුව සැලසුම් පදනමේ දුර්වලතාවයන් යැයි පෙන්වාදී තිබේ. මේ නිසා 1982 යල කන්නයේදී ආරම්භ වී 1984 මාදී අවසන් වීමට නියමිතව තිබූ ජනපද කරණය 1986 පසුවත් සිදුවිය. පළමුවෙනි වාරි ජල සැපයුම ආරම්භ වූයේ 1986 යල කන්නයේදීය.

කිරිදිඹය ජනපදයේ නිර්මාණ කටයුතු මෙලෙස ප්‍රමාද වුවද, රජයේ හා පෞද්ගලික යන දෙ අංශයෙන්ම මෙම කාලය තුළදී රැකියා හා සේවා සැපයීමේ අංශයන්ගෙන් පොදුවේ වර්ධනයන් රැසක් සිදුවී තිබිණ. මේ අනුව 1982 සිට ජනපදය මගින් ඇති වී තිබෙන සංවර්ධන ලෙස ... කණ්ඩායමක් හඳුනා ගැනීම මෙම ලිපියේ අරමුණ වේ.

කෘෂි ව්‍යාපාතිය පසුබිම් කරගත් සංවර්ධන සංකල්ප

ලෝක සංග්‍රාම දෙක ඇතිවූ කාලය තුළදී විශේෂයෙන් 1930 ගණන් වලදී ඇති වූ ලෝක උද්ධමනයේ අන්තකය බලපෑම සංවර්ධනය ඇතිවිය. මෙමගින් ඇතිවූ ප්‍රධානතම ප්‍රශ්නය යන ආහාර හිඟය මැඩලීම සඳහා 1936 දී ඉදිරිපත් කරන ලද ආහාර නිෂ්පාදන එවකට සිප පාලකයින් තීරණය කළහ. එය 1936 දී ඉදිරිපත් කරන ලද ආහාර නිෂ්පාදන සැලසුම අනුව එමගින් (අ) රසායනික පොහොර ආනයන වර්ධනය කර ඒවා ගොවි ජනතාවට පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට සැලැස්වීම (ආ) වැඩි පලදාව ලැබෙන වී වර්ග ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් වඩේ කිරීම (ඇ) වැඩි නිෂ්පාදනයක් ඇති කිරීම සඳහා ගොවීන් උනන්දු කරවීම පිණිස වගා ණය හා කෘෂි ව්‍යාප්තිය යන සේවාවන් පුළුල් කිරීම අපේක්ෂා කෙරිණි.

ව්‍යාපෝෂිත වගා බිම් ප්‍රමාණය වර්ධනය කිරීම මෙම අරමුණ ඉටු කර ගනු පිණිස එතෙක් වගා නොකරන ලද වියලි කලාපයේ හැම් භාගයකට වාරිමාර්ග ජල පහසුකම් සපයා ගොවි ජනපද ඇති කරනු ලැබීය. මෙම ජනපද සැලසුම් කිරීම, හා පාලනය මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ඉහල නිලධාරීන්ගේ කාර්යයන් වූ අතර, අදාල වැඩ කටයුතු ක්ෂේත්‍රයෙහි ක්‍රියාත්මක කිරීම අදාල රාජ්‍ය ආයතනවල ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් මගින් සිදු කරන ලදී.

සංකල්පමය පසුබිම

(අ) අසමතුලිත වර්ධන ආකෘතියක්

කාරදිඹය හා මහවැලි ජනපද වලට පෙර පිහිටුවන ලද ජනපද 105 ට පසුබිම්වූ ආර්ථික වර්ධන සංකල්පය වූයේ හාර්ෂ්මන් (1985) කෝලන් (1962 - 63) සහ මර්ඩාල් (1958) යන සංවර්ධන වේදීන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද 'ප්‍රධාන අංශ මැදි කොටගත් සංවර්ධනය' ලෙස හැඳින්විය හැකි කටයුතුයි. මෙම සංකල්පයේ ප්‍රධානතම අංශය, මෙරට ක්‍රියාත්මක වූයේ, වී ගොතැනට අවශ්‍ය වාරි ජල පහසුකම් වෙනත් සේවාවන් සැපයීමටයි. මෙම පටු ක්‍රියාදාමය තුළින් නිෂ්පාදනය ආදායම හා රක්ශා යන අංශවල කෙටි කාලීනව සැලකිය යුතු ප්‍රතිඵලයක් අපේක්ෂා කෙරිණ. එමගින් දීර්ග කාලීනව වී ගොවිතැනින් ආරම්භ වී අනෙක් කෘෂිකාර්මික අංශ වලටත් අනතුරුව කෘෂිකාර්මික නොවන ක්ෂේත්‍ර වලටත් සංවර්ධනය පැතිරීයනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය. මෙම සංවර්ධන ආකෘතිය තුළින් ගොවි ජනපදවල කෙටි කාලීනව ලැබූ ආර්ථික වර්ධනය මැනවින් පවලිනය. එහෙත් දීර්ග කාලීනව බලාපොරොත්තුව වූ සංවර්ධන

යේ පැතිරීම ප්‍රාදේශීය ඒකකයන් ලෙසින් ගත් කල එතරම් සාරථකවූ බවක් නොපෙනේ. මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් පරීක්ෂා කර බලන විට, මෙම ජනපද තුල ඇති වූ ආර්ථික සමෘද්ධිය ජනපද තදාසන්නව පිහිටි ප්‍රදේශ වලට සැලකිය යුතු අන්දමින් බල පෑමක් ඇති බවක් නොපෙනේ. මෙම ප්‍රදේශ බොහෝ විට පෙර පැවැති ඌණ සංවර්ධිත තත්ත්වයේම පැවැතියේය. ජනපද තුළ වුවද ආහාර නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය මත ජනගහන වර්ධනයේ බර පැටවී ඇති නිසා, මතුපිට ඇති සමෘද්ධිය ඇතුළත ඇත්තේ යැපුම් මට්ටතම් ආර්ථික තත්ත්වයන් පැහැදිලිය. මෙයට අමතරව, ජනවල ආර්ථික කටයුතු, වී ගොවිතැනට පමණක් සීමා වී ඇති අතර, අනෙක් කෘෂි කාර්මික නොවන ක්ෂේත්‍රවල සැලකිය යුතු අන්දමින් විවිධාංගීකරණයක් දක්වා දියුණු වී නැත. මෙනිසා, වැඩිවන ජනගහනයටද ඔවුන්ගේ දෛනික අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීම් සඳහා වී ගොවිතැන මතම යැපීමට සිදුවී තිබේ.

(ආ) සමතුලිත සංවර්ධන ආකෘතිය

කිරිඳිඔය ජනපදය සැලසුම් කර ඇත්තේ මෙයට හාත්පසින්ම වෙනස් සංවර්ධන සංකල්පයක් පදනම් කරගෙනය. මෙය නර්ස්ක් (1952) හා ජ්ලෙමින් (1955) ඇතුළු සංවර්ධන වේදීන් හඳුන්වා දෙන ලද, සමතුලිත සංවර්ධන සංකල්පයට බොහෝ දුරට සමාන වේ. එම සංකල්පය අනුව සමතලිත සංවර්ධනයක් ඇති කළ හැක්කේ ආයෝජනයන් එක් අංශයකට සීමා කිරීමෙන් නොව පුළුල් ක්ෂේත්‍ර රාශියකට එක්වරම විහිද වීමෙනි. මෙලෙස කටයුතු කිරීමෙන් විවිධ අංශවල නිෂ්පාදනයන් අනෙක් අංශ වලට සැපයීම මගින් එම ක්ෂේත්‍රයෙන්ම ඒකාබද්ධ සංවර්ධනයක් ඇති වෙයි. මේ මගින් සමහර සේවා වල ලාභයක් ඇති නොවුවත් සමස්තයක් ලෙස ලැබෙන ලාභදායීත්වයන් සේවා පහසුකමත් වර්ධනය වීමෙන් රැකියා අවස්ථා ප්‍රමාණය වැඩිවේ. මේ අනුව බලන කල කිරිඳිඔය ජනපදයේ ආයෝජන වැඩ පිළිවෙල සකස් කර ඇත්තේ මෙම මූලධර්මය මත පිහිටා බව පෙනේ.

කිරිඳිඔය ජනපද ව්‍යාපාර සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ 1977 අගැයුම අනුව, මෙම ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත අරමුණ වනුයේ 'සහල් හා කපු නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම, රැකියා අවස්ථා පුළුල් කිරීම, විදේශ විනිමය ඉතිරි කිරීම හා ජනාවාසකරණය යන රජයේ ප්‍රධානතම ආර්ථික අපේක්ෂාවන් ඉටු කිරීමට ආධාර උපකාර කිරීමයි'. මෙම අරමුණු ඉටු කරනු පිණිස 'ආයෝජනයන්' (අ) දෙ කන්නයෙහිම වාරි ජල පහසුකම් ඇති පහත් බිම්වල වී (ආ) උස් බිම්වල මහ කන්නයේදී ධාන්‍ය වගාව යල කන්නයේදී ධාන්‍ය හා කපු වගා කිරීම සඳහා කල යුතු යැයි නිර්දේශ කරන ලදී. පසුව, තාක්ෂණික හා ආර්ථික හේතු මත කපු වගාව සඳහා ආයෝජනයන් ඉවත් කර ගන්නා ලදී.

1986 දී නැවතත් ආ. සං. බැංකුව මගින් ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියර සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද ආයෝජන සැලැස්මට සමාජ වන වගා සංවර්ධනය සහ පශු හා කිරි පට්ටි පාලනය යන අංශයන්ද ඇතුළත් කරන ලදී.

පසුගිය වර්ෂ කීපය තුළදී පවත්වන ලද සම්බන්ධීකරණ කමිටුවේ හා ව්‍යාපෘති කමිටුවේ වාර්තා මගින් එම දෙ අංශය එක් කිරීමේ අදහස් අනුමත කල අතර, ජනපදයේ භෝග විවිධාංගකරණය කිරීම සඳහා උචිත භෝග වර්ග යන්ද එම වගා දියුණු කලයුතු අන්දමද පෙන්වා දී තිබේ. එයට අමතරව මෙම රැස්වීම් වලදී නගර දියුණු වීමත් සමගම වැඩි දියුණු කලයුතු කෘෂි කර්මය ආශ්‍රිත කර්මාන්තයන්ද පිළිබඳවද වරින්වර සඳහන් කර තිබේ. කෙසේ වෙතත්, මේ දක්වාම ආයෝජනයන් මෙම ක්ෂේත්‍රයන් කෙරෙහි යොමුවී නැත.

ඉහත සඳහන් ආයෝජන අංශවල අරමුණු වලින් පෙනී යන්නේ කිරිඳිඔය ව්‍යාපෘතියේ සංවර්ධන මාර්ගය කෘෂිකර්මය තුලින් වැටී ඇති බවයි. එමෙන්ම රජයේ ප්‍රධානතම ආර්ථික අරමුණු මගින්ද අපේක්ෂා කර ඇත්තේ එබඳු සංවර්ධන මාවතක් ඔස්සේ රැකී රක්ෂා ප්‍රශ්නය විසඳීම හා විදේශ විනිමය ඉතිරි කර ගැනීම කළ හැකි බවයි. එම බලාපොරොත්තු වල ගැබ් වී ඇත්තේ දේශීය පාරිභෝජනය සඳහා ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමට අමතරව වැඩි ශ්‍රමභාවිවකට තුඩු දෙන අපනයන් සඳහා මල්‍ය භෝග හා පශු සම්පත් නිෂ්පාදනය කිරීමය. ඉදිකිරීම් කටයුතු වලදී ඇති වන රැකියා අවස්ථාවන් හැරුණු විට කෘෂිකාර්මයෙන් බාහැර රැකියා දියුණු කිරීම පිළිබඳව ඇගයීම් වාර්තාවේ හා සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සාකච්ඡා වලදී සඳහන් නොවින. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ඇගයීම් වාර්තාවේ සඳහන් කෙරෙන පරිදි ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානතම ලක්ෂණ ලෙස හඳුන්වා දී ඇත්තේ අඩු නිෂ්පාදන තත්ත්වයන්, අඩු ආදායම් හා දිළිඳු බව යන කරුණුය. මේ අනුව කිරිඳිඔය ව්‍යාපෘතිය ආරම්භක අවධියේ ප්‍රමුඛතා ලෙස සැලකුනේ ජනපදිකයන්ට ආහාර ද්‍රව්‍ය, ආදායම් හා රැකියා ලබා දීමයි. මෙලෙසින් බලන කල අනාගත ජනපදික ජනගහනයට ඉහත සඳහන් කල

අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට කෘෂිකර්මය තුළින්ම හැකිවේද යන්න ප්‍රශ්නයකි.

කිරිදිඔය ව්‍යාපෘතියෙහි අනාගත සංවර්ධන අදියර

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ඇගයීම් වාර්තා වලින් අපේක්ෂා කරන ලද්දේ කිරිදි ඔය ව්‍යාපෘති සංවර්ධනය සඳහා විදේශ ආයෝජනයන් ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියරය අවසන් වන විට — එනම් 1979 දී මුදාහරින ලද මුල් ආයෝජනයන්ට වසර දහයක් ගත වූ කල 1989 — ලැබීම නැවතෙන බවයි. වාරිමාර්ග කටයුතු අවසන් කිරීම, ජනපදිකයින් පදිංචි කරවීම හා කෘෂිකර්ම සංවර්ධනයට අවශ්‍ය අනෙකුත් පොදු පහසුකම් ස හා දැනට රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන මගින් කෙරෙන විශාල බලපෑම් ද, ක්‍රමයෙන් අඩු වී 1993 වසර වන විට එම ආයතන වල කටයුතු එදිනෙදා කෙරෙන සුපරීක්ෂක මට්ටමේ කළමනාකාරී තත්ත්වයට පත් වෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරිණ.

මෙම අපේක්ෂාවන් ඉටු කර ගැනීම සඳහා වූ කාල නියමයන්, චේම්බර්ස් (1969), නෙල්සන් (1972) හා ස්කඩර් (1984) ආදීන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ජනපද පරිනාමය විදහා දක්වන සංවර්ධන අදියර සංකල්පය අනුව සකස් කළ හැකිය. මෙබඳු සකස් කිරීමක් තුළින්, කිරිදිඔය ව්‍යාපෘතියෙහි වර්ධන ප්‍රගමනයෙහි සමතුලිතතාවයක් ඇති කළ හැකි කාලය පිළිබඳව දළ නියමයක් කළ හැකි වෙනු ඇත.

මෙම සංවර්ධන අදියර සංකල්පය මගින් ජනපද පරිනාම අවස්ථා කිහිපයක් විදහා දක්වයි. ඒවානම් ආරම්භක අදියර, සංක්‍රාන්ති අදියර, ශීඝ්‍ර වර්ධන අදියර හා ස්වාධීන ඒකකයන් ලෙස ඒකාබද්ධ කිරීමේ අදියර වේ.

කිරිදි ඔය ව්‍යාපෘතියේ මුල් අවස්ථාවේදී ඇති වූ ප්‍රමාද දෝෂයන් නිසා ආරම්භක අදියරේ ලක්ෂණ මේ දක්වාම විද්‍යමාන වන අතර ජනපදිකයින් නව පරිසරයට හුරුවීම ආශ්‍රිතව ඇති වන විවිධ අංශයන්ගෙන් මතුවන ප්‍රශ්නකාරී තත්ත්වයන් ඇතුළත් වන සංක්‍රාන්ති අදියරෙහි ලක්ෂණ දැකිය හැකි අතර ව්‍යාපෘතියෙහි මෙම ලක්ෂණය තවත් වසර ගණනාවක් තුළ පවතිනු ඇත.

ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධනය මනා ලෙස ස්ථාපිත වී ශීඝ්‍ර සංවර්ධනය සඳහා වන තැන් වන අදියරය එළඹෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ බාහිර ආයෝජන අවසන් වන විටය. ස්කඩර්ගේ මතය අනුව මෙම අවස්ථාවේදී ජනපදිකයින්ගේ බහුතරය, ඔවුන් එල්බගෙන සිටින සම්ප්‍රදායික මතිමතාන්තරවල නොඑල්බී ආර්ථික අභියෝගයන්ට මුහුණ දීමට හුරු වනු ඇත. මෙම අවස්ථාවේදී ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ අරමුණු පෞද්ගලික පාරිභෝජන අපේක්ෂාවෙන් ඉවත් ව අලෙවි කටයුතු සඳහා මූලික වශයෙන් යොමු වෙනු ඇත. මෙම අදියරෙහි මුල් අවස්ථා තුළද, පෙර අවස්ථා වල මෙන්ම මිනිස් බල, මෙහෙයුම් හා සුපරීක්ෂක යන අංශවලට රාජ්‍ය ආයතන මගින් අවශ්‍ය ආයෝජන රැසක් දිගටම කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙලෙස කිරීම අවශ්‍ය වන්නේ ව්‍යාපෘතියෙහි ආර්ථික හා සමාජයීය පදනමක් ගොඩ නගනු පිණිසය. ව්‍යාපෘති කාර්යාලය මගින් පුළුල් සිදු කෙරෙන මෙහෙයුම් හා සුපරීක්ෂක කටයුතු මෙම පදනම ඇති කිරීමට මහත්සේ ඉවහල් වේ.

මෙම ශීඝ්‍ර සංවර්ධන අදියර තවදුරටත් ස්ථාපිත වූ විට ව්‍යාපෘතියට අනාගතයෙහිදී, අවශ්‍ය වන සංවර්ධන ආයෝජනයන් එම ව්‍යාපෘතියෙහි ක්‍රියාවලිය තුළින් මතුවන සම්පත් වලින්ම යෙදවිය හැකි නිසා රාජ්‍ය අංශය මගින් එතෙක් කරන ලද පුළුල් මූල්‍ය ආධාර අවශ්‍යතාවය ක්‍රමයෙන් අඩු වී යයි. රාජ්‍ය අංශය මගින් ව්‍යාපෘතියෙහි කෙරෙන ආයෝජනයන් කොතරම් (කාලයකට) කුමන ප්‍රමාණයකින් කුමන අංශවලට අනාගතයෙහි යෙදවෙන්නේද යනු ව්‍යාපෘතියෙහි වර්ධන හැකියාවන් මත රඳා පවතී.

ව්‍යාපෘතියෙහි ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධන සිදු කෙරෙන ක්‍රියාවලිය ස්ථාපිත වීමත් සමගම ව්‍යාපෘති කාර්යාලයක් පවත්වාගෙන යාමේ අවශ්‍යතාවය නැති වේ. මේ සම්බන්ධව ඇගයීම් වාර්තාවෙන් හෙළිවන කරුණ වන්නේ ජනපදිකයින් පදිංචි කරවීම හා කෘෂිකාර්මික වැඩ සටහන් ස්ථිර හා ලාභදායක ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම යන කටයුතු ද ඇතුළත් ව්‍යාපෘති කටයුතු සම්පූර්ණ කර වසර හතරක් ගතවීමට පෙර ව්‍යාපෘති කාර්යාලයෙහි ක්‍රියාවලිය අවසන් වෙන බවයි. එම තොරතුරු අනුව රාජ්‍ය අංශයෙහි පුළුල් ආයෝජනයන් හා මෙහෙයුම් කටයුතු ව්‍යාපෘති කාර්යාලය මගින් අවසන් වී අදාල රාජ්‍ය ආයතන වලින් එදිනෙදා කෙරෙන කළමනාකාරීත්වයකට පරිවර්තනය අවස්ථාව එළඹෙන්නේ 1993 වසරේ පමණය.

සංවර්ධන අදියර සංකල්පය මගින් විස්තර කෙරෙන ස්වාධීනව ඒකාබද්ධ කිරීමේ අදියර උදා වන්නේ අදාල රාජ්‍ය ආයතන මගින් එදිනෙදා කටයුතු වලට සීමාවන කළමනාකරනයන් ව්‍යාපෘතිය තුළ බිහි ව විටය. මේ අනුව කිරිදිඔය ව්‍යාපෘතියෙහි සංවර්ධන ක්‍රියාමාර්ගය අවසන් වන්නේ ව්‍යාපෘතිය, එයට තදාසන්න ප්‍රදේශය හා ඒකාබද්ධ වූ විටය. ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සමතුලිත සංවර්ධනයන් ඇති වන්නේය යන අපේක්ෂාව ඉටු වන්නේ මේ අවස්ථාවේදීය.